

Oorlogsherinneringen van René Maas

Operation Market Garden was de codenaam voor een geallieerd offensief in september 1944 dat bedoeld was om vanaf de Nederlandse zuidgrens in een keer door te stoten naar Arnhem. Op 17 september herdenkt Valkenswaard opnieuw de bevrijding door Britse troepen. De plechtigheid zal plaatsvinden op de militaire begraafplaats aan de Luikerweg. De geboren Borkelnaar René Maas legde zijn herinneringen aan de laatste oorlogsjaren vast in zijn boek 'Mijn elfde september'.

René Maas (78) is nu in Hilversum werkzaam als psychotherapeut en geeft workshops aan hulpverleners in het 'goed leren luisteren naar het onzegde'. Het kostte enige moeite om de gewezen priester op te sporen. Eenmaal gevonden bleek hij graag bereid verslag te doen van zijn aangrijpende ervaringen die hij als kind, enkele dagen voorafgaande aan de bevrijding van Valkenswaard, meemaakte.

Roots in Borkel en Schaft

De door het leven gerijpte René vertelt dat zijn moeder in Borkel werd geboren. Voor haar huwelijk werkte ze bij haar oudere zuster in café De Zwaan. Ze trouwde met een uit Bergeijk afkomstige soldaat die tijdens de Eerste Wereldoorlog ingekwartierd was in de toen al bestaande horecagelegenheid aan het Mgr. Kuipersplein. De jonge René groeide op in de geborgenheid van een harmonieus en traditioneel Brabants gelovig katholiek gezin. Terugkijkend naar zijn jeugd geeft René aan dat de oorlogsjaren, hoe raar dit nu ook zou mogen klinken, feitelijk de mooiste jaren uit zijn jeugd waren. "Het was enerverend om 's avonds te kijken naar vliegtuigen die over ons heen naar Duitsland vlogen om de vijand te bombarderen", zo herinnert hij zich. "Dat de oorlog een bizarre en angstige tijd was werd door ons als kinderen niet ervaren. Het zag ernaar uit dat we met z'n allen op een rustige manier en bijna onmerkbaar de overstap naar de vrede zouden kunnen maken. Berichten over de uit België naderende bevrijders werden steeds duidelijker gehoord.

Fatale dag voor de familie Maas

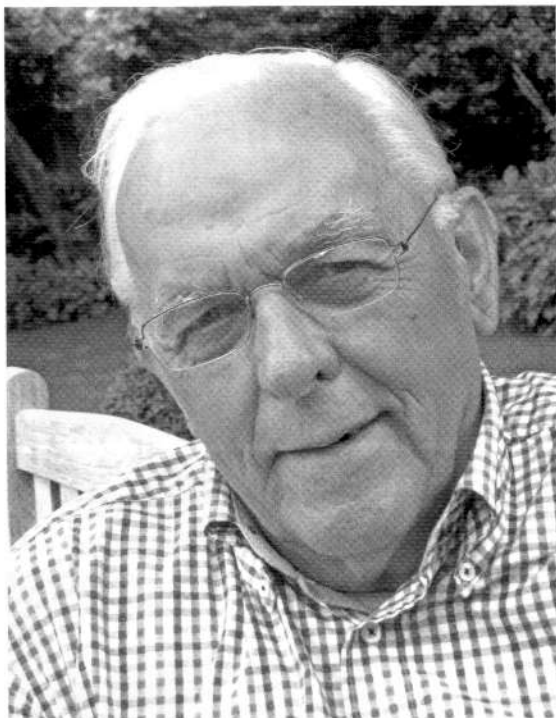
"Op elf september 1944 vertelde de postbode dat Britse soldaten de Nederlandse grens bereikt hadden", zo doet René zijn relaas. "Nieuwsgierig als mijn vader en enkele

andere mannen waren, besloten zij polshoogte te gaan nemen. 'Ik ben zo weer terug', zei hij tegen mij, en legde zijn hand op mijn hoofd. Later zou blijken dat dit dierbare gebaar het laatste contact zou zijn dat ik met mijn vader had. De Borkelse mannen ontmoetten inderdaad Britse verkenners die moesten controleren of de brug over de Dommel nog intact en sterk genoeg was om het zware oorlogsmaterieel van de geallieerden te dragen. Opgetogen werd een gesprek aangeknoopt en kon met veel voldoening het eerste goed smakende sigaretje sinds lange tijd worden gerookt. Min of meer opgewonden door de zoete smaak van de bevrijding die nu wel heel erg dichtbij leek, besloten enkele mannen, waaronder mijn vader, nog even verder te kijken en namen hartelijk afscheid van de Britse helden." "Niet zo erg veel later", zo legt de René uit met ogen die nog even de droefenis weergeven die hij als kind meemaakte, "werd mijn vader met de drie anderen aangehouden door Duitse soldaten, die met hun geweren in de aanslag onverwacht uit een bosje tevoorschijn kwamen."

Zonder reden doodgeschoten

"De Duitsers namen de mannen mee naar een leegstaand huis, waar ze met hun handen omhoog tegen een muur werden gezet. Het angstzweet brak hen uit toen ze dreigden gefusilleerd te worden. Kennelijk bedacht de Duitse officier zich op het laatste moment en gaf aan dat ze naar huis konden gaan. De vier mannen pakten hun fietsen op en kuierden achter elkaar over het smalle paadje, met hun fietsen aan de hand, huiswaarts. Blij dat het zo goed was afgelopen. En toen gebeurde het: een salvo van dodelijke kogels. "Mijn vader, Jan Maas, en Chris Tegenbosch moeten op slag dood zijn geweest. Chris Aerts, die voor mijn vader liep, werd levensgevaarlijk gewond. Toon Rijkers kreeg een kogel door zijn hoed en kwam met de schrik vrij. Toon Rijkers heeft in 1946 voor de politie in Valkenswaard verklaard dat onder de Duitsers ook Nederlanders waren, in dienst van het Duitse leger. Er is geen onderzoek gedaan welke Nederlanders bij deze oorlogsmisdad betrokken waren.

De verhalen als zijn de
werk grotendeels door een
door zijn vader gecoluwde
of ikeider en vreschten op
berichten over papa

Auteur en geboren Borkelnaar René Maas

Wel is in 1946 tevergeefs geprobeerd om de betrokken Duitse soldaten op het spoor te komen.

Borkel onder granaatvuur

Wat op 11 september als een mooie dag was begonnen zou die dag, en de dagen daarna, op een drama uitlopen. “Onwetend wat er in de buurt van de grens was gebeurd, wachtten wij thuis op ons vader”, zo vervolgt de sympathieke René zijn verhaal. “Vader kwam niet thuis en er ontploften granaten in de achtertuin en op ons huis. De oorlog vloog niet meer zoals eerst over ons heen, in de

vorm van bommenwerpers op weg naar Duitsland. We werden beschoten door bevrijders die de Duitsers wilden verdrijven. We brachten als gezin de week grotendeels door in een door mijn vader gebouwde, simpele schuilkamer en wachtten op berichten over papa. De angstige onzekerheid over zijn lot hing als een natte, beklemmende deken over ons heen. Niemand die het weten kon, informeerde ons wat er was voorgevallen. Ook kwam niemand op het idee om hulp in te schakelen. De angst voor de granaten die om ons heen insloegen, was kleiner dan de angst dat mijn vader er niet meer zou zijn. ‘Ons Moeke’ was zelf – ondanks haar kracht – soms ook ontroostbaar en angstig.”

Onheilstijding

“Het heeft tot de 19 september geduurd voordat wij hoorden dat papa was doodgeschoten op die 11e september. Een moment van diep verdriet voor ieder van ons. Ik moest onbedaarlijk huilen toen ik het hoorde. Duidelijk werd dat twee vaders van grote gezinnen waren omgekomen, en dat de andere twee het overleefd hadden. Ik heb nog het beeld voor me van de begrafenis. Een stoet van twee moeders met samen negentien kinderen die achter twee simpele, ongeveer doods-kisten lopen, die vervoerd worden door een vrachtwagen. In het uiterste hoekje van het kerkhof, gelegen naast de zwaar beschadigde kerk, zie ik nog steeds de twee gegraven kuilen”, zo geeft de opnieuw zichtbaar bewogen René aan.

Het leven gaat verder

Maas treedt na de oorlog toe tot de orde van de kruisheren en wordt priester. Dan slaat de twijfel toe: was hij wel echt geroepen? Hij treedt uit en ontmoet zijn toekomstige vrouw en wordt vader en opa. Het levensverhaal van deze bijzondere Borkelnaar is opgetekend in zijn boek, uitgegeven bij Het Boekenschap, Zelhem 2010, ISBN 978-94-90085-049.